

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ACADEMIC NOTES

Серія:
Педагогічні науки

Series:
Pedagogical Sciences

Випуск 159 (2017)
Edition 159 (2017)

Кропивницький – 2017
Kropyvnytskyi – 2017

УДК 378
ББК 81.2(3)
Н 34

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 159. –
Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2017. – 275 с.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2016 = 54.23

Рецензенти: **Марушкевич А. А.**, доктор педагогічних наук, професор;
Хомич Л. О., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» внесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України № 241 від 09.03.2016 р.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах **Copernicus** і **Google Scholar**.

Редколегія:

Науковий редактор:

Черкасов В. Ф.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Заступник наукового редактора:

Савченко Н. С.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Відповідальний секретар:

Грозан С. В.

– кандидат педагогічних наук, ст. викладач ЦДПУ ім. В. Винниченка

Редакційна колегія:

Калініченко Н. А.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Клім-Клімашевська А.

– доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Седльцах, Республіка Польща

Кротерс Г.

– доктор філософії, професор Белфастського університету Її Величності, Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії

Кушнір В. А.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Радул В. В.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Радул О. С.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Рангелова Е.

– доктор педагогічних наук, професор, голова Міжнародної асоціації професорів слов'янських країн, Республіка Болгарія

Растрігіна А. М.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Садовий М. І.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Ткаченко О. М.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Шандрук С. І.

– доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Друкується за рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 25.09. 2017 року)

Статті подано в авторській редакції

© Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2017

UDK 378
BBK 81.2(3)
A 34

Academic notes / Ed. board: V. F. Cherkasov, V. V. Radul, N. S. Savchenko, etc. – Edition 159. Series: Pedagogical Sciences. – Kropyvnytskyi: EPC of Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University, 2017. – 275 p.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2016 = 54.23

Reviewers: **Marushkevich A. A.**, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor;
Khomych L. O., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

«Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences» is included into the List of Scientific Professional Publications of Ukraine, which can publish the results of dissertations for obtaining scientific degrees of Doctor and Candidate of Sciences. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 241 of 09/03/2016.

The collection is registered in the international catalogues of periodicals and database **Copernicus** and **Google Scholar**.

Editorial Board:

Academic editor:

Cherkasov V. F. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Assistant of Academic editor:

Savchenko N. S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Executive Secretary:

Grozan S. V. – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Editorial Board:

Kalinichenko N. A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Klim-Klimashevsk A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Natural-humanitarian University of Siedlce, Republic of Poland

Crothers G. – Ph. D., Professor of Belfast University of Her Majesty's, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Kushnir V. A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Radul V. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Radul O. S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Rangelova E. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, President of the International Association of professors of Slavonic countries, the Republic of Bulgaria

Rastrygina A. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Sadovyi M. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Tkachenko O. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

Shandruk S. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

*Published by the resolution of the Academic Council of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University
(Protocol № 3 of 25. 09. 2017)*

The articles are presented in the author's editing

© Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University, 2017

ЗМІСТ

БІДА Олена Анатоліївна СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	10
БИРКА Маріан Філаретович РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ STEM ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	13
ДМИТРУК Лілія Анатоліївна ОСНОВНІ ВИДИ МОВЛЕННСВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СТРУКТУРНІ СКЛАДНИКИ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТА САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	18
КУЗЬМЕНКО Юлія Василівна НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ ІЗ ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ У 1950–2017 РОКИ.....	24
РІЖНЯК Ренат Ярославович, АКБАШ Катерина Сергіївна, ПАСІЧНИК Наталя Олексіївна ГЕНДЕРНА (НЕ-)РІВНІСТЬ У ВЗАЄМВІДНОСИНАХ ПРАЦІВНИКІВ ФАКУЛЬТЕТУ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ПИТОМОГО ПАРИТЕТУ.....	30
СКЛОВСЬКИЙ Ігор Зіновійович, СКЛОВСЬКА Олена Іванівна, АКСЬОНОВА Віра Ігорівна ОБРАЗ ДОН КІХОТА ЗАПОРОЗЬКОГО, ЯК ДУХ В КОНЦЕПЦІЇ КОЛЕКТИВУ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГА А. С. МАКАРЕНКА.....	43
ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН.....	53
ВЕКЛИЧ Віктор Андрійович, КИСЛЕНКО Дмитро Петрович ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЛІЦІЇ ОХОРОНИ.....	57
ГРИШКО Ольга Іванівна, КЛЕВАКА Леся Петрівна СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ (перша половина ХІХ – початок ХХ століття).....	61
ДУДКО Ярослава Вікторівна ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ УПРАВЛІННЯ ВИХОВНОЮ РОБОТОЮ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ УКРАЇНИ	69
КАРИЧКОВСЬКИЙ Василь Дмитрович ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ.....	73
КИР'ЯН Тетяна Іванівна ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ОСВІТИ І СТРУКТУРА МЕДИЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ	77
КЛИМЕНКО Юлія Анатоліївна ПИТАННЯ УКРАЇНІЗАЦІЇ ТА ЕСПЕРАНТИЗАЦІЇ В ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ (20-ті – початок 30-х років ХХ століття).....	84
КОЗІЦЬКА Оксана Анатоліївна СИСТЕМА ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ВПРАВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА В ТРЕТОБМУ КЛАСІ.....	89
КРАВЧУК Оксана Володимирівна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДО НОВАТОРСЬКИХ ПОШУКІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УРОКУ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.....	93

МОЙСЕЄНКО Раїса Миколаївна АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАСОБАМИ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.....	97
МОКЛЯК Володимир Миколайович УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ СТАТУТ 1863 Р.: КОМПРОМІС МІЖ ПРОФЕСОРСЬКОЮ КОРПОРАЦІЄЮ ТА ВЛАДОЮ ЧИ УПРОВАДЖЕННЯ РЕАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ.....	103
НИКОЛАЄСКУ Інна Олександрівна ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ВИКЛАДАЧА СИСТЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ЕТАП ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	109
ПРИЙМАК Сергій Георгійович СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ В ГРУПІ СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ З БОКСУ.....	113
СІВАК Олена Борисівна НАБУТТЯ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ В ХОДІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «АНГЛІЙСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ: БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК».....	119
ЧИЧУК Антоніна Петрівна СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ДЕТЕРМІНОВАНІСТЬ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	123
БАГЛАЙ Оксана Ігорівна КУЛЬТУРОЗНАВЧИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ.....	129
КОВАЛЕНКО Оксана Павлівна ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АВІАФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	134
ПЄНОВ Вадим Васильович РОЗВИТОК ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ (кінець XIX – перша половина XX століття).....	139
ПОДІК Іванна Іванівна СТУДЕНТИ Z: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	144
СОБОЛЬ Наталія Віталіївна ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	149
ТАМОЖСЬКА Ірина Володимирівна РОЛЬ ПРИВАТ-ДОЦЕНТУРИ В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДОРОБКУ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПЕРІОД 1901–1917 рр. (з досвіду медичного факультету).....	154
БЛИК Олександр Вікторович ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ТЕХНІЧНИХ КОЛЕДЖАХ.....	161
БЛОШАПКА Наталія Миколаївна ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОВІДНА ІДЕЯ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СВІТУ.....	167
КОВАЛЬЧУК Ірина Сергіївна МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН.....	173

ТУПАЛЬСЬКА Галина Олексіївна ПРИЧИНИ ОРФОГРАФІЧНИХ ПОМИЛОК ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ І ПОДОЛАННЯ.....	178
ШУЛЬГА Людмила Миколаївна СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗКРИТТЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ МАЛЮВАННЯ.....	182
ЯКИМЕНКО Наталія Олегівна КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	187
ГУНЬКО Любов Олександрівна РОЗВИТОК ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ У КНР.....	193
ДОБРОВОЛЬСЬКА Лідія Вікторівна ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	196
ЖДАНЮК Анна Василівна СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ДО ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	201
ЗОЛОТОВСЬКА Вікторія Сергіївна КОМУНІКАТИВНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	206
КОРНЮХІНА Анна Валентинівна СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИТМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СКРИПАЛЕЙ ПОЧАТКІВЦЕВ.....	210
КОСТОЛОВИЧ Тетяна Васиївна ЗМІСТОВІ І СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	213
КРІВШЕНКО Ліна Миколаївна ЕВРИСТИЧНЕ НАВЧАННЯ: СУТНІСТЬ І ЗМІСТОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	219
САМКО Алла Миколаївна КРИТЕРІЇ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАУКОВОЇ ШКОЛИ С. ГОНЧАРЕНКА.....	225
СОРОКВАШИН Сергій Володимирович СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ОДНА З ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ.....	230
ФЕСЕНКО Оксана Сергіївна ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ТВОРЧЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	235
АНОТАЦІЇ.....	240

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Періоду первісного виховання почуття ритму належить дуже істотна роль. Саме в цей період визначаються подальші перспективи навчання музики, виявляється часом вирішальний вплив на всю ритмічну майбутність учня.

Не засвоївши азів ритмічної грамотності, не опанувавши необхідними при цьому вміннями і навичками, дитина - музикант, зрозуміло, не зможе в подальшому рухатися по висхідній лінії. Все це відомо досвідченим педагогам-практикам та найсерйознішим чином оцінює початкову фазу ритмічного виховання.

У ранньому віці музично-ритмічне почуття проявляється в тому, що слухання музики абсолютно безпосередньо супроводжується тими чи іншими руховими реакціями, які більш-менш точно передають ритм музики. Воно лежить в основі всіх тих проявів музичальності, які пов'язані зі сприйняттям і відтворенням тимчасового ходу музичного руху.

Музика і рух такі ж взаємозалежні поняття, як звук і його ритмічна організація. Тимчасовий початок, ритмічний малюнок складають основу звуків, а, отже, і музичного образу.

Протягом не одного десятиліття років педагоги використовують рух як засіб музичного розвитку. У прогресивних педагогічних системах музичного виховання руху відводилося особливе місце, так як музиканти визнавали за ним можливість не тільки вдосконалювати тіло, а й розвивати духовний світ людини.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Артоболевская А. Д. Первая встреча с музыкой: учеб. пособие / А. Д. Артоболевская. – М.: Советский композитор, 1990. – 103 с.
 2. Жак-Далькроз Э. Ритм / Э. Жак-Далькроз. – М.: Классика XXI, 2006. – 248 с.
 3. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. – М., Л.: АПН РСФСР, 1947. – 355 с.

УДК: 372.46. 811

ЗМІСТОВІ І СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Важливою умовою

4. Лучинина О. Винокурова Е. Некоторые секреты развития музыкальных способностей / О. Лучинина, Е. Винокурова. – Астрахань, Проект «LENOLIUS», 2010. – 68 с.

5. Мострас К. Г. Ритмическая дисциплина скрипача. Методический очерк / К. Г. Мострас. – М., Л.: Государственное музыкальное издательство, 1951. – 307 с.

REFERENCES

1. Artobolevskaya, A. D. (1990). *Pervaya vstrecha s muzykoy. Uchebnoe posobie*. [The first meeting with music]. Moscow: Sovetskiy kompozitor.
 2. Zhak-Dalkroz, E. (2006). *Ritm*. [Rhythm]. Moscow: Klassika XXI.
 3. Teplov, B. M. (1947). *Psihologiya muzyikalnyih sposobnostey*. [Psychology of musical abilities]. M. -L.: APN RSFSR.
 4. Luchinina, O., Vinokurova, E. (2010). *Nekotoryie sekretyi razvitiya muzyikalnyih sposobnostey*. [Some secrets to the development of musical abilities]. Astrahan, Proekt «LENOLIUS».
 5. Mostras, K. G. (1951). *Ritmicheskaya distsiplina skripacha. Metodicheskij ocherk*. [Rhythmic discipline of the violinist. Methodical essay]. M., L.: Gosudarstvennoe muzyikalnoe izdatelstvo.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОРНЮХІНА Анна Валентинівна – аспірант Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: методика музичного виховання, формування та розвиток музичних здібностей.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KORNYUKHINA Anna Valentinovna – postgraduate student of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Circle of research interests: methods of musical education, formation and development of musical abilities.

Дата надходження рукопису 21. 09. 2017 р.

КОСТОЛОВИЧ Тетяна Василівна – аспірант кафедри теорії та методик початкового навчання Рівненського державного гуманітарного університету email: tkostolovich@ukr.net

модернізації системи вищої педагогічної освіти є розвиток професійної компетентності

вчителя. У численних Концепціях освіти, інших нормативних документах говориться про необхідність створення умов для формування й розвитку комунікативної компетентності й творчих здібностей студентів у контексті особистісно зорієнтованих технологій. Цей процес охоплює усі освітні галузі, але, враховуючи функції, які виконує українська мова у сучасному суспільстві, дуже важливим є розвиток спеціальних лінгводидактичних досліджень. Проблема полягає в існуванні суперечностей між соціальним замовленням суспільства на підготовку висококваліфікованих конкурентоспроможних спеціалістів та відсутністю затверджених Держстандартів для вищої школи, невеликою кількістю спеціальних досліджень, термінологічною неузгодженістю, різним трактуванням основних понять тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій проводився за декількома напрямками: тлумачення сутності поняття «професійна комунікативна компетентність» (далі – ПКК) у психолого-педагогічній та лінгводидактичній літературі (І. Бех, А. Богуш, Ю. Васьков, Н. Волкова, С. Гончаренко, І. Дроздова, М. Заброцький, І. Зимня, Л. Карпова, О. Копусь, Л. Лузан, С. Макаренко, В. Носков, С. Омельчук, В. Пасинок, В. Погрібна, Д. Равен, В. Руденко, Н. Усімбаєвата і ін.); з'ясування його компонентного складу та змістового наповнення (Н. Голуб, І. Гудзик, С. Караман, Л. Мамчур, Л. Мацько, Н. Остапенко, М. Петнилюк, М. Плющ, О. Семенов, В. Сидоренко, Т. Симоненко, І. Хом'як); визначення особливостей окремих видів ПКК та умов її формування (В. Бадер, О. Біляєв, В. Борисенко, І. Гавриш, О. Георгіаді, О. Горошкіна, І. Дегтярьова, Т. Донченко, Л. Златів, С. Караман, К. Климова, О. Копусь, Г. Кузнецова, І. Кухарчук, М. Ляшенко, Л. Овсієнко, В. Пасинок, Н. Сорко, В. Сухопар, І. Черезова, С. Шевчук, Г. Шелехова).

Ознайомлення з працями зазначених учених довело, що термін «професійна комунікативна компетентність» не є механічним поєднанням трьох його компонентів, а є складним, інтегративним за своєю сутністю поняттям, усі складові якого знаходяться у тісному взаємозв'язку. Існує певна неузгодженість навіть у дефініціях: професійна мовленнєва компетенція (В. Борисенко, О. Копусь), мовно-комунікативна професійна компетентність (К. Климова, Т. Симоненко), професійна вправність учителя-словесника (Г. Кузне-

цова), мовленнєво-методична компетентність вчителя-словесника (С. Омельчук), лінгводидактичні компетентності студентів філологічних спеціальностей (Н. Остапенко), професійно-комунікативна компетентність філологів (В. Руденко), професійна компетенція вчителя української мови та літератури (О. Семенов, В. Сидоренко, Н. Усімбаєва), комунікативна компетентність українського філолога (І. Хом'як). Ми в своєму дослідженні послуговуємося терміном «професійна комунікативна компетентність», оскільки вважаємо мовну, мовленнєву, лінгводидактичну чи методичну компетентності складовими ПКК.

Під комунікативною компетентністю вчителя розуміється сукупність достатньо сформованих професійних знань, комунікативних та організаторських здібностей, здатності до самоконтролю, імпліцитної культури вербальної та невербальної взаємодії [11].

Досліджуючи питання структури професійної компетентності, потрібно сказати, що вітчизняні та зарубіжні науковці виділяють різну кількість та склад компонентів залежно від того, що вони розуміють під професійною компетентністю та від того, структуру професійної компетентності якого фахівця вони досліджують.

Так, М. Пентилюк вважає, що сучасний учитель-словесник у процесі фахової підготовки має оволодіти низкою компетенцій: *мовна* (обізнаність з мовою: мовними одиницями, їх виражальними можливостями, володіння мовними уміннями й навичками); *мовленнєва* (уміння використовувати мовні засоби, адекватні меті спілкування), тобто володіння всіма видами мовленнєвої діяльності; *предметна* (стосується вмінь відтворювати в свідомості картину світу – предмети, явища і взаємозв'язок між ними на основі активного володіння загальною лексикою); *прагматична*, що виявляється в здатності до здійснення мовленнєвої діяльності, зумовленої комунікативною метою свідомого вибору необхідних форм, типів мовлення, врахування ознак функційно-стильових різновидів мовлення; *комунікативна*, що в широкому розумінні передбачає уміння спілкуватися з метою обміну інформацією; *фольклорна і літературна* (сукупність знань про українську літературу і фольклор у їх історичному розвитку і на сучасному етапі, уміння здійснювати філологічну інтерпретацію художнього тексту як складників національної духовної

культури...); *культуроснавча*, що реалізується в знаннях матеріальної та духовної культури та уміннях використовувати культуроснавчі знання у професійній діяльності; *педагогічна*, яка ґрунтується на знанні теорії і практики навчання і виховання; здійснення науково-педагогічного спілкування у відповідній галузі науки; *методична* (знання методологічних і теоретичних основ навчання мови і літератури, концептуальних основ, структури і змісту засобів навчання, уміння застосовувати знання в педагогічній і громадській діяльності [8]. Наведено доволі ґрунтовний список компетентностей, але, на наш погляд, потрібно було б визначити їхню ієрархію та взаємозв'язок.

На думку О. Семеног, професійна підготовка передбачає сукупність психологічних і моральних якостей особистості, знань, умінь, навичок, оволодіння якими дає їм можливість викладати відповідні предмети в загальноосвітніх закладах різних типів, що зумовлює оновлення методології змісту й технологій підготовки компетентних фахівців цієї спеціальності з урахуванням компетентісно-орієнтованого та комунікативного підходів [9]. Т. Симоненко зазначає, що основними показниками та критеріями саме професійної комунікативної компетентності студентів-філологів є: а) теоретичні та практичні знання в системі комунікативних дисциплін (комунікативна компетенція); б) організаторські здібності студента; в) комунікативний самоконтроль; г) уміння продуктивно уникати конфліктних ситуацій [11].

Цікавий підхід до визначення складу професійної комунікативної компетентності вчителя української мови і літератури знаходимо в дослідженнях В. В. Сидоренко [10]. Учений вважає, що до інтегративного змісту цього поняття входять як типові для всіх педагогічних спеціальностей компоненти (гуманістична спрямованість навчання й виховання, професійна компетентність, педагогічна техніка, педагогічні здібності тощо), так і специфічні, властиві сфері професійно-педагогічної діяльності вчителя-словесника.

Професійно-педагогічна компетентність вчителя містить професійно-діяльнісну, індивідуально-особистісну та мотиваційно-рефлексивну сфери, які становлять комплексне поєднання ґрунтовних, систематичних, поліфункційних знань, професійно-педагогічних ціннісних орієнтацій, акмеологічних інваріантів тощо [10]. Крім того, до другого спеціального блоку входить мовно-мовленнєва

компетентність – бездоганне володіння вчителем-словесником комунікативними атрибутами професійно-педагогічного мовлення з дотриманням усталених норм сучасної української літературної мови в її орфоепічних, лексичних, словотвірних, граматичних, правописних, стилістичних варіантах, а також майстерну вербалізовану передачу суб'єктам комунікації (учням, колегам, батькам) думок, почуттів, емоцій тощо [10, с. 74–75]. Структура і зміст ПКК визначені, але описані дуже схематично, що доводить актуальність подальших наукових розвідок.

Мета статті – на основі аналізу літератури з теми дослідження та власного досвіду визначити й описати змістові та структурні особливості професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів, окреслити основні шляхи її набуття.

Виклад основного матеріалу дослідження. У своєму дослідженні ми виходимо з того, що у складі ПКК доцільно виокремлювати комунікативну і професійну блоки, кожен з яких відповідає за набуття відповідної компетентності. Ми визначаємо *комунікативну компетентність студента-філолога* як його готовність виконувати професійно спрямовану комунікативну діяльність, показник, наскільки успішно майбутній педагог зможе виконувати ті чи інші види діяльності, зокрема, здатність до досягнення ефективних результатів у навчально-виховному процесі, самоосвіті, самовихованні. Складові комунікативної компетентності – це мовна, мовленнєва, соціокультурна та діяльнісна компетентності, формування яких є визначальними для майбутніх філологів тому, що тільки компетентний, знаючий учитель зуміє прищепити учням повагу й любов до української мови.

Нам імпонує позиція О. Семеног, яка зазначає, що формування професійної комунікативної компетентності передбачає глибокі професійні знання і оволодіння понятійно-категоріальним апаратом певної професійної сфери та відповідною системою термінів; вміння професійне використання мовних стилів і жанрів відповідно до місця, часу, обставин, статусно-рольових характеристик партнера (партнерів); знання етикетних мовних формул і вміння ними користуватися у професійному спілкуванні; вміння знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати та використовувати інформацію профільного спрямування; володіння інтерактивним спілкуванням, характерною ознакою якого є необхідність миттєвої

відповідної реакції на повідомлення чи інформацію, що знаходиться в контексті попередніх повідомлень; володіння основами риторичних знань і вмінь; уміння оцінювати комунікативну ситуацію швидко і на високому професійному рівні приймати рішення та планувати комунікативні дії [9].

Комунікативна компетентність є ключовою, надпредметною, оскільки зумовлює якість отримання знань із усіх дисциплін, забезпечує сприймання й продукування висловлювань у подальшому житті. Але у фаховій підготовці філологів вона ґрунтується на предметній КК, що передбачає сформованість умінь і набуття мовленнєвого досвіду у процесі вивчення лінгвістичних дисциплін, куди входять і інформаційно-комунікаційні вміня.

Ми у своєму дослідженні виходимо з того, що мовна освіта в Україні – безперервний процес, а отже професійна комунікативна компетентність – найвищий щабель комунікативної, основи якої закладаються у загальноосвітній школі, тому структура професійної комунікативної компетентності має містити ті ж елементи, що й шкільна. У Держстандарті, програмах і більшості праць методистів зазначено, що у складі комунікативної виокремлюються мовна, мовленнєва, соціокультурна і стратегічна (діяльнісна), які в свою чергу містять субкомпетентності [4]. Так, серед складників мовної компетентності (предметної) виокремлюються наступні субкомпетентності: орфоепічна, акцентуаційна, лексична, фразеологічна, правописна, морфологічна, синтаксична [4]. Дещо інший перелік субкомпетентностей подано в Загальноосвітній рекомендації: лексична, грамати́чна, семантична, фонологічна, орфографічна, орфоепічна [3].

У своєму дослідженні, присвяченому формуванню професійної комунікативної компетентності студентів-філологів у процесі вивчення фонетики, орфоепії, вважаємо за доцільне як окремі субкомпетентності лінгвістичної компетентності виокремити: фонетико-орфоепічну, (яка містить як складову акцентуаційну), графічну, орфографічну.

У наукових розвідках, присвячених професійній комунікативній компетентності, до її складу вводять лінгвістичну (мовну), прагматичну (дискурсивну), предметну і технологічну компетенції [11]. Як бачимо, спільним елементом виступає лінгвістична, яка розуміється автором як вільне володіння українською літературною кодифікованою мовою, що базується на потребах особистості реалізувати комунікативну функцію мови у

процесі навчання [11]. Що стосується прагматичної складової професійної комунікативної компетентності, то, на нашу думку, це своєрідний аналог мовленнєвої компетентності, а технологічний елемент професійної комунікативної компетентності можна розглядати як діяльнісну (стратегічну) компетенцію. Ми вважаємо доцільним уведення соціокультуртурної компетенції до складу професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів, оскільки вправне, комунікативно ефективне користування мовою передбачає знання правил мовленнєвого етикету, урахування соціальних умов спілкування, культурного контексту тощо.

Як зазначалося раніше, професійна комунікативна компетентність студента-філолога містить 2 блоки: комунікативний і професійний. Особливістю комунікативного блоку є те, що там представлені компетентності та субкомпетентності (предметні), формування яких відбувається у процесі проведення лекційних, практичних і семінарських занять з сучасної української літературної мови та позааудиторній лінгвістичній роботі (гуртки, проблемні групи), самостійному опануванні цим фаховим предметом.

До другого професійного блоку ми віднесли *термінологічну, технологічну, науково-дослідницьку та ІК* компетентності з відповідними субкомпетентностями. Особливістю цього блоку, на відміну від попереднього, є його міжпредметний характер. Це означає, що зазначені компетентності мають формуватися у процесі вивчення всіх предметів. А на заняттях із лінгвістичних дисциплін, на яких формується *термінологічна* компетентність, проводиться робота із засвоєння лінгвістичної термінології, удосконалення вмінь використання її у своєму професійному мовленні, принагідно повторюється термінологічна лексика інших предметів (літературознавча, дидактична, методична, культурологічна тощо). Таким чином, термінологічна компетентність українського філолога забезпечує оволодіння фаховою метамовою і належний рівень мовного іміджу соціальних ролей. Формування відбувається у процесі самостійного опрацювання наукової літератури, виконання індивідуальних завдань, роботи зі словниками і довідковою літературою, зокрема з Інтернет-ресурсами, розв'язання і моделювання проблемно-ситуативних завдань тощо.

Найбільш складним утворенням професійного блоку виступає технологічна компетентність з її риторичною та

методичною субкомпетентностями, що передбачає здатність студентів проводити ефективне професійне спілкування у різних сферах діяльності. Погоджуємося з думкою Н. Голуб щодо позиції цього компонента технологічної компетентності в ієрархічній системі компетентностей. Вчений вважає, що *риторична компетентність* (далі – РК) старшокласників формується у системі предметних компетентностей і розглядається в загальному плані як важливий складник комунікативної, а у переліку професійних компетентностей майбутніх фахівців риторична повинна виділятися як самостійний компонент [1]. Саме тому ми виокремлюємо РК студентів-філологів у межах професійного блоку. До основних характеристик РК належить володіння технікою читання (виразно читати і декламувати поетичні та прозаїчні твори відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм, вільно імпровізувати; логічно правильно, виразно висловлювати свої думки [1]. Усі зазначені якості формуються на практичних заняттях з виразного читання (1 або 2 курс залежно від навчальних планів), а удосконалюються у процесі виконання спеціальних вправ та проведення риторичних практикумів, поза аудиторних конкурсних заходів та моделювання різноманітних навчальних і побутових ситуацій.

Методичний (лінгводидактичний) компонент технологічної компетентності передбачає здобуття фахових знань з педагогіки, психології і методик викладання філологічних дисциплін. *Лінгвометодична компетентність* (Н. Остапенко) студента-філолога – це володіння спеціально структурованими наборами знань, умінь і навичок, досвідом оцінного ставлення щодо змісту, структури, форм навчання мови, принципів, методів, прийомів, засобів, а також специфічних особливостей кожного з мовознавчих розділів, уведених до чинної шкільної програми або програми ВНЗ [7]. *Методична компетентність* (М. Пентилюк) – це знання методологічних і теоретичних основ методики навчання мови, літератури; концептуальних основ, структури і змісту засобів навчання, умінь застосовувати знання мови і літератури в педагогічній і громадській діяльності [8]. Отже, методична субкомпетентність технологічної компетентності студента-філолога забезпечує застосування знань нових технологій навчання у професійній діяльності.

ІК-компетентність майбутніх учителів філологічних дисциплін – це, на думку вчених, складне динамічне цілісне інтегративне утворення особистості, що є її

багаторівневою професійно-особистісною характеристикою в галузі інформації, інформаційно-комунікаційних технологій і досвіду їх використання в навчанні філологічних дисциплін. Вона з'являється в результаті інформативної підготовки, спрямованої на ефективне здійснення професійної діяльності й постійний професійний саморозвиток, відбиває реально досягнутий нею рівень підготовки в галузі використання засобів ІКТ і роботи з різними джерелами інформації і яка мотивує до постійного вдосконалення набутих ІКТ-компетенцій, розвиває, регулює і виводить учителя завдяки синтезу предметно-спеціальних знань, умінь, навичок на рівень ІКТ-активного педагога [2]. На нашу думку, саме ІК-компетентність забезпечує упровадження нових технологій у навчання, допомагає у проведенні науково-дослідницької роботи, стимулює урізноманітнення методів діагностики знань і умінь.

Науково-дослідницька компетентність є невід'ємною складовою професійної діяльності. Вона передбачає сформовані вміння і навички самостійної філологічної роботи з навчально-науковим текстом, різними джерелами наукової інформації з лінгвістики, зокрема електронними, пошук інноваційних технологій. Формуванню навичок навчально- та науково-дослідницької діяльності студентів сприяють фахові дисципліни, спецкурси та спецсемінари, позааудиторна самостійна робота, написання кваліфікаційних робіт різного рівня, що стимулює розвиток вміння критично осмислювати наукові праці, вивчати методологічні основи мовознавчої та методичної науки, вільно висловлювати свої думки, використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності.

Описані нами змістові та структурні особливості професійної комунікативної компетентності можуть бути реалізовані лише за певних умов.

Під умовами ми розуміємо спеціально створені обставини, що забезпечують формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів і зумовлюють набуття ними спеціальних знань, умінь і навичок, досвіду, цінностей, ставлень, необхідних для виконання своїх професійних обов'язків, що можуть цілісно реалізовуватися у процесі конкретної ситуації. Ми виокремили наступні: урахування інтегративного характеру професійної комунікативної компетентності, відображення його у змісті підготовки студентів; поєднання компетентнісного,

особистісно зорієнтованого, комунікативно-діяльнісного, культурологічного, функціонально-стилістичного, текстоцентричного підходів у викладанні української мови; використання міжпредметних зв'язків, спеціально розроблених спецкурсів і спецсеминарів комунікативного і професійного спрямування, освітніх інноваційних і мультимедійних технологій; побудова системи вправ з використанням ситуативних завдань і рольових ігор; організація самостійної роботи студентів, спрямованої на закріплення знань, формування професійних умінь і навичок; самоконтролю та самокорекції; взаємопов'язане формування умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, мовної, мовленнєвої, стратегічної, соціокультурної компетентностей; інтеграція різних видів діяльності (пізнавальної, мовленнєвої, ігрової, образотворчої, художньо-словесної); стимулювання репродуктивної та продуктивної мовленнєвої діяльності, у тому числі за допомогою ситуативних завдань і рольових симулятивних ігор.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Проведене дослідження довело актуальність обраної теми, запропонована нами модель професійної комунікативної компетентності та її опис відображають основні характеристики особистості майбутнього вчителя-філолога, урахування виокремлених умов формування ПКК допоможе удосконалити навчальний процес, реалізувати мету викладання української мови у ВНЗ України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Голуб Н. Б. Теоретико-методичні засади навчання риторики у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)» / Ніна Борисівна Голуб. – Київ, 2009. – 38 с.
2. Дегтярєва Г. ІК – компетентність учителів філологічних дисциплін: суть і структура / Г. Дегтярєва // Нова педагогічна думка. – 2015. – №2 (82). – С. 193–200.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [наук. ред. д. пед. н., проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Компетентнісний підхід до навчання української мови в основній школі (матеріали круглого столу) // Українська мова і література в школі. – 2012. – № 4. – С. 51–64.
5. Мацько Л. І. Мовна особистість українського словесника у світлі вимог модернізації освіти / Л. І. Мацько // Українська

мова в освітньому просторі. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 67–78.

6. Омельчук С. Основні аспекти мовленнєво-методичної компетентності сучасного вчителя-словесника / С. Омельчук // Українська мова й література в навчальних закладах: щомісячний науково-методичний журнал. – К., 2012. – №5. – С. 13–18.

7. Остапенко Н. М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ / Н. М. Остапенко. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю., – 2008. – 330 с.

8. Пентиліук М. Мовна особистість студента в контексті професійного становлення / Марія Пентиліук // Українська мова і література в школах України, 2016. – №4. – С. 3–9.

9. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія / О. М. Семенов. – Суми: ВВП Мрія-1 ТОВ, 2005. – 404 с.

10. Сидоренко В. Модель професійної компетентності вчителя української мови і літератури в контексті впровадження компетентісно зорієнтованого підходу / В. Сидоренко // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – Донецьк, 2011. – № 1. С. 72–77.

11. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно комунікативної компетентності студентів філологічних факультетів: монографія / Т. В. Симоненко. – Черкаси, 2006. – 328 с.

12. Хом'як І. М. Комунікативна компетентність українського філолога / І. Хом'як // Нова педагогічна думка :науково-методичний журнал, 2011. – № 3. – С. 38–41.

REFERENCES

1. Holub, N. B. (2009). *Teoretyko-metodychni zasady navchannya rytoryky u vyshchyykh pedahohichnykh navchal'nykh zakladakh*. [Theoretical and methodological principles of teaching rhetoric in higher educational establishments]. Kyiv.
2. Dehtyar'ova, H.I. (2015). *IK – kompetentnist' uchyteliv filolohichnykh dystsyplyn: sut' i struktura*. [Competence of teachers of philological subjects: the essence and structure]. Kyiv.
3. *Zahal'noyevropeys'ki Rekomendatsiyi z movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsinyuvannya [nauk. red. d. ped. n., prof. S.Yu.Nikolayeva]*. [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment]. Kyiv.
4. *Kompetentnisnyy pidkhid do navchannya ukrayins'koyi movy v osnovniy shkoli (materialy kruhloho stolu)*. [Competence approach to teaching Ukrainian language in secondary school]. Kyiv.
5. Mats'ko, L. I. (2009). *Movna osobystist' ukrayins'koho slovesnyka u svitli vymoh modernizatsiyi osvity*. [Language personality of Ukrainian language and literature teacher in light of

modernization of education demands]. K.: Vydavnytstvo NPU imeni M.P.Drahomanova.

6. Omel'chuk, S. (2012). *Osnovni aspekty movlennyevo-metodychnoyi kompetentnosti suchasnoho vchytelya-slovesnyka*. [Key aspects of linguistic and methodical competence of the modern language and literature teacher]. Kyiv.

7. Ostapenko, N. M. (2008). *Teoriya i praktyka formuvannya lnhvodydaktychnykh kompetentnostey u studentiv filolohichnykh fakul'tetiv VNZ*. [Theory and practice of linguodidactic competencies forming of higher educational establishments philology students]. Cherkasy: Vydavets' Chabanenko Yu.

8. Pentylyuk, M. I. (2016), *Movna osobystist' studenta v konteksti profesynoho stanovlennya*. [Student's language identity in the context of professional development]. Kyiv.

9. Semenoh, O. M. (2005). *Profesiyna pidhotovka maybutnikh uchyteliv ukrayins'koyi movy i literatury: monohrafiya*. [Professional training of prospective teachers of Ukrainian language and literature]. Sumy: VVP Mriya-1 TOV.

10. Sydorenko, V. (2011). *Model' profesynoyi kompetentnosti vchytelya ukrayins'koyi movy i literatury v konteksti vprovadzhennya kompetentnisno zoriyentovanoho pidkhodu*. [Model of professional competence of Ukrainian language and literature teacher in the context of competency oriented approach implementation]. Donetsk.

11. Symonenko, T. V. (2006). *Teoriya i praktyka formuvannya profesynoyi movno komunikatyvnoyi kompetentsiyi studentiv*

filolohichnykh fakul'tetiv: monohrafiya. [Theory and practice of forming of professional communicative competence of philology faculties students]. Cherkasy.

12. Khom"yak, I. M. (2011). *Komunikatyvna kompetentnist' ukrayins'koho filoloha*. [Communicative competence of Ukrainian philologist]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОСТОЛОВИЧ Тетяна Василівна – аспірант кафедри теорії та методик початкового навчання Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: методика викладання української мови у вищій школі, проблема формування професійної комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів у процесі вивчення фонетики та орфоєпії.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSTOLOVYCH Tetiana Vasylivna – postgraduate student of the Theory and Methods of Primary Education Rivne State University of Humanities.

Circle of research interests: methods of teaching the Ukrainian language in higher school, the problem of formation of professional communicative competence of future teachers in the study philology and phonetics and orthoepy.

Дата надходження рукопису 07. 09. 2017 р.

УДК: 378.147.091.39–057.875

КРІВШЕНКО Ліна Миколаївна – аспірантка Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка e-mail: linusja2012@ukr.net

ЕВРИСТИЧНЕ НАВЧАННЯ: СУТНІСТЬ І ЗМІСТОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Реформування професійної освіти в Україні зорієнтоване на підготовку фахівців-самореалізаторів з високим рівнем чітко визначених фахових умінь і здібностей, здатних оперативно вирішувати проблеми й постійно створювати якісні освітні продукти, реалізовувати нові освітні стратегії на практиці. Тому нагальною стала потреба використання інноваційних технологій навчання, серед яких, на нашу думку, пріоритетним є евристичне навчання та його провідна складова – евристичний навчальний діалог, що поєднує в собі плідну співпрацю й евристичну діалогову взаємодію викладача й студента. Однак, не зважаючи на наявність

новітніх евристичних технологій навчання, спрямованих на підготовку вищеозначеного фахівця-самореалізатора, викладачі вишів і вчителі шкіл не готові до їх застосування. Це пояснюється повільним освоєнням цих технологій педагогічними працівниками [7, с. 198].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проведений нами аналіз наукових праць показав, що існує велика низка досліджень, присвячених різним аспектам евристики. Так філософи Р. Абдаєв, В. Андрущенко, В. Баранський та ін. висвітлюють роль евристики в науковому пізнанні та становленні людини – суб'єкта власної життєдіяльності. Теоретичні засади евристичного навчання з